

Załącznik nr 1 do
Zarządzenie nr 13/2020
Dyrektora Narodowego Centrum Nauki
w sprawie
wprowadzenia wytycznych dla
podmiotów audytujących wykonanie
projektów badawczych finansowanych
przez Narodowe Centrum Nauki oraz w
ramach programu Badania podstawowe
finansowanego z Mechanizmu
Finansowego EOG na lata 2014 – 2021 i
Norweskiego Mechanizmu Finansowego
na lata 2014 – 2021
z dnia 28-02-2020

**Wytyczne dla podmiotów audytujących wykonanie projektów badawczych
finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki oraz w ramach programu
Badania podstawowe finansowanego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata
2014 – 2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014 – 2021**

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Podstawa prawna	3
III.	Wybór wykonawcy audytu zewnętrznego.....	4
IV.	Kwalifikowalność kosztu audytu zewnętrznego	5
V.	Cel przeprowadzenia audytu zewnętrznego.....	5
VI.	Zakres audytu zewnętrznego.....	6
VII.	Termin przeprowadzenia audytu zewnętrznego	6
VIII.	Zakres sprawozdania z przeprowadzonego audytu zewnętrznego	7
IX.	Obowiązki podmiotu audytowanego	8
X.	Wymagania dotyczące terminów przekazania sprawozdania z audytu zewnętrznego..	8

I. Wstęp

Celem niniejszych *Wytycznych* jest określenie szczegółowych zasad istotnych przy przygotowaniu oraz przeprowadzaniu audytu zewnętrznego wykonania projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki oraz w ramach Programu *Badania podstawowe* finansowanego z Mechanizmu Finansowego EOG na lata 2014 – 2021 (dalej: MF EOG) i Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014 – 2021 (dalej NMF).

Wytyczne określają minimalne wymagania dotyczące sposobu i trybu przygotowania oraz przeprowadzania audytu zewnętrznego.

II. Podstawa prawna

Podstawą prawną przeprowadzenia audytu zewnętrznego są:

- Ustawa z dnia z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 1384);
- Regulacje w sprawie wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 przyjęte przez Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych w dniu 23 września 2016 r., zgodnie z art. 10.5 Umowy pomiędzy Królestwem Norwegii a Unią Europejską w sprawie Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 (dalej: Regulacje);
- Regulacje w sprawie wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) na lata 2014-2021 przyjęte przez Komitet Mechanizmu Finansowego EOG w dniu 8 września 2016 r., zgodnie z art.10.5 Protokołu 38c do Umowy o EOG i zatwierdzonymi przez Stały komitet Państw EFTA w dniu 23 września 2016 r., ustanawiający Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021(dalej: Regulacje);
- Wszelkie wytyczne przyjęte przez Komitet Mechanizmu Finansowego (dalej KMF) lub Norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych (dalej :NMSZ);

- Wytyczne Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie udzielania zamówień w ramach MF EOG i NMF;
- Umowa w sprawie Programu Badania Podstawowe zawarta pomiędzy Biurem Mechanizmów Finansowych, Norweskim Ministerstwem Spraw Zagranicznych a Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju w dniu 7 czerwca 2019 r.
- Umowa nr 2/2019/Badania w sprawie realizacji programu pn. *Badania podstawowe* w ramach MF EOG na lata 2014-2021 i NMF na lata 2014-2021 oraz w sprawie Funduszu Współpracy Dwustronnej w ramach MF EOG na lata 2014-2021 i NMF na lata 2014-2021 zawartej w dniu 17 czerwca 2019 r. pomiędzy Ministrem Inwestycji i Rozwoju a Narodowym Centrum Nauki, dalej Umowa nr 2/2019/Badania.
- Umowa o realizację i finansowanie projektu badawczego.

III. Wybór wykonawcy audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN, a także projektów finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Beneficjenta i partnerów z Polski, Audytowany podmiot dokonuje wyboru audytora, zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych, w tym Wytycznymi Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie udzielania zamówień w ramach MF EOG i NMF.

Audyt przeprowadza audytor, którym może być:

- osoba spełniająca warunki określone w art. 286 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
- osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, zatrudniająca przy przeprowadzaniu audytu osoby, spełniające warunki określone w art. 286 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).

Audytorem nie może być:

- podmiot zależny od audytowanego podmiotu;
- podmiot dokonujący badania sprawozdania finansowego audytowanego podmiotu w okresie 3 lat poprzedzających audyt.

Wykonawca audytu zewnętrznego oraz osoby uczestniczące w przeprowadzeniu audytu muszą spełniać wymóg bezstronności i niezależności od badanego podmiotu. Pisemne oświadczenie o braku lub istnieniu okoliczności dot. bezstronności składa zarówno wykonawca audytu zewnętrznego, jak i osoby przeprowadzające audyt w jego imieniu.

Audytor jest zobowiązany zachować poufność i nie naruszać tajemnic audytowanych podmiotów w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Audytor jest zobowiązany do udzielenia wyjaśnień w zakresie objętym audytem Dyrektorowi Narodowego Centrum Nauki oraz upoważnionym przez niego osobom.

Audytor przechowuje dokumentację audytu zewnętrznego przez okres 5 lat począwszy od końca roku, w którym audyt został przeprowadzony.

W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Państw-Darczyńców, audyt jest przeprowadzany przez niezależnego audytora lub właściwego i niezależnego urzędnika publicznego, który posiada odpowiednie kwalifikacje do przeprowadzania tego typu audytów. Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi zarządzania finansowego i sprawozdawczości w ramach MF EOG i NMF na lata 2014-2021, urzędnik ten powinien być uznany przez właściwe władze krajowe za posiadającego budżet i potencjał w zakresie kontroli finansowej podmiotu ponoszącego koszty. Taki urzędnik powinien być także niezależny, co oznacza, że nie powinien być zaangażowany w przygotowanie sprawozdań finansowych (raportów finansowych).

IV. Kwalifikowalność kosztu audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN, podmiot audytowany ponosi koszty przeprowadzenia audytu zewnętrznego. Dla projektów wyłonionych do finansowania w ramach konkursów nr 1-16, środki finansowe poniesione na audyt są kosztem niekwalifikowalnym (brak możliwości sfinansowania zarówno z kosztów bezpośrednich, jak i pośrednich projektu), natomiast począwszy od 17 edycji konkursów koszt przeprowadzenia audytu zewnętrznego może zostać sfinansowany z puli kosztów pośrednich projektu lub ze środków własnych podmiotu audytowanego.

W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF koszt przeprowadzenia audytu zewnętrznego jest kwalifikowalny pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów dotyczących kwalifikowalności określonych w umowie o finansowanie i realizację projektu badawczego. Koszt przeprowadzenia audytu zewnętrznego powinien zostać sfinansowany z puli innych kosztów bezpośrednich.

V. Cel przeprowadzenia audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN, oraz finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Beneficjenta i partnerów z Polski, a także po stronie Państw-

Darczyńców celem przeprowadzenia audytu zewnętrznego jest weryfikacja finansowych aspektów realizacji projektu oraz wydanie przez audytora opinii¹, w szczególności w zakresie:

1. Zgodności realizacji projektu z wnioskiem o finansowanie, decyzją i/lub umową o realizację i finansowanie, przede wszystkim pod kątem oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków;
2. Wiarygodności danych liczbowych i opisowych zawartych w dokumentach związanych z realizowanym projektem;
3. Poprawności dokumentowania i ujęcia operacji gospodarczych w wyodrębnionej dla danego projektu ewidencji księgowej.

VI. Zakres audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN, a także projektów finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Beneficjenta i partnerów z Polski, oraz po stronie Państw-Darczyńców audyt zewnętrzny powinien obejmować przede wszystkim analizę dokumentacji oraz stosowanych procedur kontroli wewnętrznej w odniesieniu do przekazywania i rozliczania otrzymanych środków, procedur akceptacji wydatków kwalifikowalnych w zakresie ich zasadności i odpowiedniego udokumentowania oraz sprawozdawczości z projektu ze szczególnym uwzględnieniem realizacji postanowień umowy o realizację i finansowanie projektu badawczego. Podczas audytu powinny zostać zweryfikowane poniesione wydatki według doboru próby ustalonej w oparciu o profesjonalny osąd audytora, pozwalającej wydać wykonawcy audytu zewnętrznego wiążącą opinię² i sporządzić sprawozdanie w tym zakresie.

Audyt zewnętrzny powinien obejmować sprawdzenie następujących obszarów:

1. Zgodności realizacji projektu z umową, w tym kwalifikowalności poniesionych wydatków;
2. Poprawności księgowania wydatków poniesionych w ramach realizowanego projektu, ich zasadności, sposobu udokumentowania i wyodrębnienia w ewidencji księgowej;
3. Płatności wydatków związanych z projektem;
4. Wiarygodności i terminowości sprawozdań z realizacji projektu;
5. Sposobu przechowywania i zabezpieczania dokumentacji dotyczącej projektu;
6. Przestrzegania obowiązujących prawa krajowego i unijnego, w tym: przepisów o rachunkowości, zamówieniach publicznych i finansach publicznych, w tym w zakresie przestrzegania dyscypliny finansów publicznych;

¹ W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF „zaświadczenie”

² W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF „zaświadczenie”

7. Funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w odniesieniu do realizacji projektu, w tym sposobu monitorowania realizacji projektu;
8. Realizacji wniosków i zaleceń z wcześniejszych kontroli i audytów.

VII. Termin przeprowadzenia audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN, audyt zewnętrzny rozpoczyna się nie później niż przed zrealizowaniem 70% planowanych wydatków związanych z projektem i kończy się przed złożeniem końcowego sprawozdania z realizacji projektu. Audyt zewnętrzny powinien rozpocząć się nie wcześniej niż przed poniesieniem 50% wartości planowanych wydatków (kosztów bezpośrednich oraz kosztów pośrednich) w projekcie oraz obejmować okres od dnia uznania kwalifikowalności wydatków do ostatniego dnia zamkniętego okresu rozliczeniowego definiowanego w ujęciu miesięcznym, poprzedzającego termin rozpoczęcia audytu.

W sprawozdaniach z audytu zewnętrznego audytorzy powinni zawrzeć informację o procentowym stopniu wykorzystania środków finansowych w projekcie w okresie podlegającym badaniu.

W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF audyt zewnętrzny projektów badawczych rozpoczyna się w momencie, gdy poniesionych zostanie 100% kosztów kwalifikowalnych.

VIII. Zakres sprawozdania z przeprowadzonego audytu zewnętrznego

Na podstawie zebranych dowodów audytor sporządza pisemne sprawozdanie z audytu zewnętrznego zawierające opinię³, o której mowa w pkt. V *Wytycznych*.

Sprawozdanie z audytu zewnętrznego powinno zawierać następujące elementy:

1. Datę sporządzenia;
2. Nazwę i adres audytowanego podmiotu;
3. Nazwę i tytuł projektu;
4. Oświadczenie wykonawcy audytu zewnętrznego, jak i osób przeprowadzających audyt zewnętrzny o niezależności od audytowanego podmiotu;
5. Imiona, nazwiska i określenie uprawnień audytorów;
6. Cele audytu;
7. Podmiotowy i przedmiotowy zakres audytu;
8. Termin, w którym przeprowadzono audyt;

³ W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF „zaświadczenie”

9. Zwięzły opis działań audytowanego podmiotu w obszarze objętym audytem;
10. Ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania i kontroli w obszarze działalności audytowanego podmiotu objętym audytem;
11. Informację o metodzie doboru i wielkości próby do badania;
12. Zaprezentowanie ustaleń audytora w obszarach, o których mowa w pkt. VI niniejszych *Wytycznych*;
13. Określenie nieprawidłowości i uchybień w realizacji audytowanego projektu oraz analizę ich przyczyn i skutków;
14. Zalecenia w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w realizacji audytowanego projektu;
15. Podpisy audytorów, a w przypadku gdy audytorem jest osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej - nazwę jednostki.

IX. Obowiązki podmiotu audytowanego

Podmiot audytowany ma obowiązek zapewnienia audytującym warunków niezbędnych do sprawnego przeprowadzenia audytu, w szczególności:

1. niezwłocznego przedstawiania żądanych dokumentów, potwierdzania „za zgodność z oryginałem” ich kopii oraz sporządzania z nich wyciągów, zestawień i wydruków w zakresie niezbędnym do realizacji celu audytu,
2. terminowego udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień w sprawach objętych audytem,
3. udostępnienia niezbędnych urządzeń technicznych, zapewnienia dostępu do Internetu oraz, w miarę możliwości, oddzielnego pomieszczenia do pracy z odpowiednim wyposażeniem.

X. Wymagania dotyczące terminów przekazania sprawozdania z audytu zewnętrznego

W przypadku projektów finansowanych przez NCN audytor przekazuje sprawozdanie z audytu zewnętrznego podmiotowi audytowanemu w terminie 7 dni od dnia zakończenia audytu. Audytowany podmiot przekazuje Narodowemu Centrum Nauki jeden egzemplarz sprawozdania oraz ewentualne stanowisko do ustaleń zawartych w sprawozdaniu, w terminie 21 dni od dnia otrzymania sprawozdania. Sprawozdanie z przeprowadzonego audytu nie powinno być przetrzymywane przez audytowany podmiot do momentu zakończenia realizacji projektu badawczego i przesyłane z raportem końcowym z wykonania projektu – dokument należy dostarczyć do Centrum niezwłocznie po jego przekazaniu przez audytora.

W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Beneficjenta i partnerów z Polski audytor przekazuje sprawozdanie z audytu zewnętrznego

podmiotowi audytowanemu w terminie 7 dni od dnia zakończenia audytu. W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF realizowanych po stronie Państw-Darczyńców, raport z audytu partner z Państw-Darczyńców dostarcza Beneficjentowi niezwłocznie po jego sporządzeniu. Beneficjent zobowiązany jest do przesłania wraz z raportem końcowym z wykonania projektu pełnego kompletu - opinii⁴ i sprawozdań z audytu zewnętrznego projektu przeprowadzonego po stronie Beneficjenta i partnerów polskich oraz raportu z audytu zewnętrznego projektu przeprowadzonego przez partnerów z Państw-Darczyńców.

⁴ W przypadku projektów finansowanych przez MF EOG i NMF „zaświadczenie”